

שבועת העדות פרק רביעי שבועות

לב.

עין משפט גד מצוה

עד שישמענו מפי הסוּבַע. זכור והעדונוי. ולקמן [לה] יליף לה מקראי: **אמר לאו דוקא.** אלא אורחא דמילתא נקט ואי לא שמואל לא שמעינן לה ממתניתין: **הכא נמי.** הוה אמינא לאו דוקא אי לא לאשמעינן שמואל: **תנא הסס.** צפקדון אמר אטו דתנייה הכא:

פטורין דיליף לה לקמן (דף לה). מאס לוא יגיד ^ו שכתוב מלא למדרש אס לו לא יגיד ונשא עונו שמשמע שהוא מובעס: **לא ארמסי כו.** דכיון דלהגדה קפיד קרא על כרחך בנמקוס הראוי להגדה קאי: **והא אי אפשר ללמס.** וקס"ד דכאחתי דתני מתניתין מלומלמין אמר: **רבי יוסי הגלילי.** במסכת זכורות (דף יז.) רחל שלא זיכרה וילדה שני זכרים רבי יוסי הגלילי אומר שניהן לכהן דלפטר ללמס שיוצאו שניהם צימד לראס ומכ"א אי אפשר שלא יאל ראשו של אחד מהם תמלה והאחד אינו זכור ושניהם ספק וירעו עד שיתמלכו והאחד לו והאחד לכהן: **תלמיד לרב.** שלום עליך רבי: **רצ לפלמדי.** שלום עליך: **טובא הוי.** אין שניהם יכולין לומר שש תיבות הללו בשעור זה: **כל אחד צוקר לדיבור של חבריו.** כשגמר זה כפירתו המחיל זה לדבר בתוך כדי שאלת שלום: **דלא כי האי סגא.** דלא כר' אלעזר ברבי שמעון: **המשביע עד אחד.** וכפר פטור העד מקרבן שבועת העדות: **מר סבר.** תנא קמא: **עד אחד כי אמי שבעה אפי.** אס מעד עליו שהוא חייב מנה אינו מחייבו ממון אלא שבעה לפיכך אין הגדמו חסובה: **ומ"ס לממונא אסא.** ודריש קרא הכי לכל עון ולכל טעמא ^ו דהיינו למכות ועונשין הוא דליוני קס אבל קס הוא לממון: **וסיפסברא.** דמחייב ר' אלעזר צ"י שמעון ממון על פי עד אחד וטעמא משום הכי הוא: **ואמרי אציי הכל מודים בעד סוטה והכל מודים בעדי סוטה כו.** ומפרש לה לקמן הכי יש עדות צטוטה שהכל מודים בה שהמשביע עד אחד חייב ויש עדות צטוטה שאף אס השביע שניה וכפרו פטורין ומחולקת בעדי סוטה יש עדות צטוטה שנחלקו בה כמנין ורבי אלעזר צציי שמעון צמשביע את שניהן וכפרו צמחולקתן שנחלקו צמשביע עד אחד דממון. ומפירושא דמילתא דצציי לקמן שמעינן דטעמא דרבי אלעזר משום דקסצר דצר הגורס לממון כממון דמי ועד אחד גורס לממון הוא שאליו הוא העיד היה מחייבו שבעה ורוב בני אדם אין נשבעין לשקר והיה משלס: **בעד טומאה.** אס הביא שני עדי פלוני ושני עדי סמירה שנסמרה עמו אחרי כן ויש עד אחד שנטמאת צסמירה זו והשביע הבעל את העד להעיד ופטור מכתובתה וכפר עדותו חייב דהא נפסידו ממון ממס: **דרחמנא הימניה.** כל מקוס שנאמר עד שנים קאמר עד שיפרוט לך הכתוב אחד וקאמר רחמנא ועד אין בה [צמדגרי] תרי אלא חד והיא לא נפספה אסורה דעל כרחך היא לא נפספה להחמיר עליה צא ולאוסרה: **והכל מודים בעדי סוטה.** שאפילו השביע שניהם וכפרו פטורין: **בעדי קינוי גורוס דגורס הוא.** אף אס העדנון עדיין אתה צריך לעדי סמירה וכשיצאו עדי סמירה אף הם אין מחייבין אותה להפסיקה אלא גורמים הם שמצייאין אותה לדי שמיית מים המאכריס ושמא מירלאת המיס מודה שנטמאת ומתפסד כתובתה: **ומחולקת**

ואי ס"ד בב"ד מי מחייב. תימה דלמא קרא כי אתא לשבעה שאין אנו יודעין לך עדות שיש לך ציד פלוני חייבין ושעורין וכוסמין דתנא לקמן (דף לג.) דחייבין על כל אחת ואחת: **שבועה שאין אנו יודעין לך עדות טובא הוי.** דס"ד דלרין שמהא כפירה שניה תוך כדי דיבור של כפירה ראשונה ואס תאמר לימא כגון שהתמילו וסיימו צצת אחת אלא שאחד מיהר מעט יותר ממצירו וסיימו שניהם תוך כדי דיבור ויש לומר שאין רגילות כלל להעיד צי עדים כאחת דתרי קלי לא משתמעוט אי נמי הוה מזי לשנויי הכי אלא שמתרן האמת:

בתוך כדי דיבור שש חבריו. פירוש רק שיתמילו תוך כדי דיבור של מצירו אע"פ שלא היו הכפירות תוך כדי דיבור ואס תאמר אמאי שני חייב לימא אפי לא עשיתי כלום שפטר הראשון צצר ואליו היה חוזר צו תוך כדי דיבורו גס אני הייתי חוזר צי תוך כדי דיבורי ואומר ר"י דכיון שהעיד זה תוך כדי דיבור של ראשון חשיב כאלו שניהם העידו צצת אחת צלמנוס ויכול גס הראשון לחזור ולהודות מכ"ד של עדות שני כמו השני ואין לשני יותר שהות לחזור מלראשון אלא לשניהם שוין ולכך אין השני יכול לתלות כלום צצורת הראשון:

הכל מודים בעד טומאה. ואין העד יכול לומר צלא עדותי ע"י עדי קינוי וסמירה שמה ותמות ופטור צעלה מן הכתובה דהרצה פעמים זכות תולה ונפקדת ע"י העד יותר ממנה שנפקדת ע"י עדי סמירה משום דליאכל למימר שמא זכות יתלה לה ולא חשיבי אלא גורמים: **הוה**

עד שישמענו מפי התובע רין אחריהן איצטריכא ליה סלקא דעתך אמינא כיון דרין אחריהן כמאן דאמר להו דמי קמ"ל והא נמי תנינא שבועת העדות כיצד אמר לעדים בואו והעידוני שבועה כו' אמר אין לא אמר לא אמר לאו דוקא דאי לא תימא הכי גבי פקדון דקתני ^ו שבועת הפקדון כיצד אמר לו תן לי פקדון שיש לי בידך ה"נ אמר אין לא אמר לא הא יוכחש בעמיתו כל דהו אלא אמר לאו דוקא הכא נמי לאו דוקא האי מאי אי אמרת בשלמא אמר דהכא דוקא תנא התם אטו הכא אלא אי אמרת לא אמר דהתם דוקא ולא אמר דהכא דוקא אמר למה לי למיתנייה דלמא אורחא דמילתא קא משמע לן תניא כוותיה דשמואל ראוהו שבא אחריהן אמרו לו מה אתה בא אחרינו שבועה שאין אנו יודעין לך עדות פטורין וואם בפקדון חייבים: השביע עליהן חמשה פעמים כו': מנולן דאכפירה בב"ד הוא דמחייבי אחוץ לב"ד לא מחייבי אמר אביי אמר קרא ^א אם לא יגיד ונשא עונו לא אמרת לך אלא במקום שאילו מגיד זה מתחייב זה ממון א"ל רב פפא לאביי ואלא הכי אימא שבועה גופא בב"ד אין ואלא בבית דין לא לא ס"ד דתניא ^ב לאחת לחייב על כל אחת ואחת ואי ס"ד בב"ד מי מחייב על כל אחת ואחת ^ו והתנן השביע עליהן חמשה פעמים בפני ב"ד וכפרו אין חייבין אלא אחת אמר ר' שמעון מה מעם הואיל ואינם יכולין לחזור ולהודות אלא לאו שמע מינה שבועה חוץ לב"ד כפירה בב"ד: כפרו שניהן כאחת חייבין: הא אי אפשר לצמצם אמר רב חסדא הא מני ^א ר' יוסי הגלילי היא דאמר אפשר לצמצם רבי יוחנן אמר אפילו תימא רבנן ^ב כגון שכפרו שניהן בתוך כדי דיבור ותוך כדי דיבור כדיבור דמי ^א א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא מכרי תוך כדי דיבור כמה הוי ^א כדי שאילת תלמיד לרב ^א (איכא דאמרי כדי שאילת הרב לתלמיד) עד דאמרי שבועה שאין אנו יודעין לך עדות טובא הוי א"ל ^ב כל אחד ואחד תוך דיבורו של חבריו: בזה אחר זה הראשון חייב והשני פטור: מתני' דלא כי האי תנא ^א דתניא 'משביע עד אחד פטור ורבי אלעזר ברבי שמעון מחייב לימא בהא קמיופלגי דמר סבר עד אחד כי אתא לשבועה הוא דקא אתא ומר סבר עד אחד כי אתא לממונא קא אתא ותיסברא האמר אביי הכל מודים בעד סוטה והכל מודים בעדי סוטה ומחולקת בעדי סוטה האמר אביי הכל מודים בעד סוטה והכל מודים בעדי סוטה ועד אחד כי אתא לשבועה אלא ידכ"ע עד אחד כי אתי לשבועה קא אתי והכא בהא קמיופלגי ^א מר סבר דבר הגורם לממון כממון דמי ומ"ס ^א לאו כממון דמי גופא אמר אביי הכל מודים בעד סוטה והכל מודים בעדי סוטה והכל מודים בעד סוטה והכל מודים בעדי סוטה ומחולקת בעדי סוטה: כל שיש בה ויהכל מודים בעדי סוטה שפטור בעדי קינוי דהוה גורוס דגורוס ומחולקת

(א) לקמן לו: (ב) על דף לא: (ג) איבתו יט. כה. צבורות ט. ח. ית. (ד) נמכות ו. ע"ש. (ה) נשם מיר כ: כה. צ"ק עג: (ו) נמכות ו. ע"ש. (ז) צ"ק דף קה: תמא לכל זה וכן משמע במס' צ"ק עג: ד"ה כי ע"ש. (ח) תמכות לר. צ"ק עג: תמ: קה: פסחים ה: ט: לקמן לג. (ט) ודיבור זה שייך לעל לא: אחר דיבור שלא ציד עבדו כי' לנעל דעו. (י) ויקרא ה. (י) ודברים יט. (י) ו"ה טו. (י)

תורה אור השלם

1. נפש בי תהטא וקעקלה מעל בן וכוש צמירנו בפקדון או בתשומת או בגול או עשק את עמיתו: ויקרא ה כא
2. ונפש בי תהטא וקעקלה קול אלה ויהא עד או ראיה או קדע אם לוא יגיד ונשא עונו: ויקרא ה א
3. או נפש בי תשבע לבטא בשפתים לקרע או להטיב לכל אשר יבטא האדם בשבעה וקעלם ממנו והוא ידע וקאשם לאחת מאלה: ויקרא ה ד
4. וישב איש אתה שכבת רוע וקעלם מעיני אישה ונסתרה והיא נתמאה וקדע אין בה והוא לא נתפשה: במדבר ה יג

מוסף רש"י

כדי שאילת הלמיד לרב. שלם עליך רב. כדאמרינן צצק מנובה (עג.) כי לת ליה לר' יוסי כדי שאלת תמלה לרב כו (ושב"ס רבי קסס.) משביע עד אחד. וכפר ואמר שבעה שעי על ידע לך עדות. פטור. העד מקרבן שבועת העדות, דהא אי הוה מסהי ליה לא הוה מחייב להאין אלא שבעה ואפי' דלחכא למימר דלמא לא משבעה גורס לממון פטור (צ"ק קה.)

כדי דיבור של מצירו אע"פ שלא היו הכפירות תוך כדי דיבור ואס תאמר אמאי שני חייב לימא אפי לא עשיתי כלום שפטר הראשון צצר ואליו היה חוזר צו תוך כדי דיבורו גס אני הייתי חוזר צי תוך כדי דיבורי ואומר ר"י דכיון שהעיד זה תוך כדי דיבור של ראשון חשיב כאלו שניהם העידו צצת אחת צלמנוס ויכול גס הראשון לחזור ולהודות מכ"ד של עדות שני כמו השני ואין לשני יותר שהות לחזור מלראשון אלא לשניהם שוין ולכך אין השני יכול לתלות כלום צצורת הראשון:

כדי דיבור שש חבריו. פירוש רק שיתמילו תוך כדי דיבור של מצירו אע"פ שלא היו הכפירות תוך כדי דיבור ואס תאמר אמאי שני חייב לימא אפי לא עשיתי כלום שפטר הראשון צצר ואליו היה חוזר צו תוך כדי דיבורו גס אני הייתי חוזר צי תוך כדי דיבורי ואומר ר"י דכיון שהעיד זה תוך כדי דיבור של ראשון חשיב כאלו שניהם העידו צצת אחת צלמנוס ויכול גס הראשון לחזור ולהודות מכ"ד של עדות שני כמו השני ואין לשני יותר שהות לחזור מלראשון אלא לשניהם שוין ולכך אין השני יכול לתלות כלום צצורת הראשון:

בר' שמעון סבר עד אחד לממון הוא דאתא: איני והאמר אביי הכל מודים בעד סוטה שחייב. בעד טומאה דכתיב ועד אין בה כל שיש בה כו. ואמרינן אלא כולי עלמא עד אחד לשבועה הוא דאתא ובהא פליגי. תנא קמא סבר דבר הגורם לממון לאו כממון דמי ור' אלעזר בר' שמעון סבר כממון דמי: גופא אמר אביי הכל מודים במשביע עד סוטה וכפר בו שחייב בעד טומאה דרחמנא אמר אין בה כל שיש בה. והכל מודים במשביע עדי סוטה וכפרו פטורין בעדי קינוי דהא גורס דגורס עדי קינוי גורמין לעדי סמירה ועדי סמירה גורמין לממון:

ב א מיי פ"ז מהל' שבועות הל' ה סגמ לאוין רמח: **מא ב מיי פ"י מהל' שבועות הל' ג:** **מב ג מיי פ"ב הל' ה:** ופ"ב מהל' עדות ה' ג ופ"ב מהל' אהל הל' ו ופ"ב מהלכות תמורה הלכה ד סגמ עשין לו קו טושיע ע"י ר' רלג סעף לא לג ופי' שני סעף כד כה וטושיע ע"י ס"פ סעף א סהגה ופי' רפא סעף ו: **מג ד מיי פ"ב מהל' שבועות הל' ח סגמ לאוין רמח:** **מד ה מיי פ"ב מהל' שבועות הל' ט סגמ לאוין רמח:** **מה ו מיי פ"ב מהל' שבועות הל' י סגמ לאוין רמח:** **מז ז מיי פ"ב מהל' שבועות הל' יא סגמ לאוין רמח:** **מח ח מיי פ"ב מהל' שבועות הל' יב סגמ לאוין רמח:** **מט ט מיי פ"ב מהל' שבועות הל' יג סגמ לאוין רמח:**

רבינו הגנאל

תניא כוותיה דשמואל וכן הלכתא אבל בפקדון אצ"ג דאי שמע מפי התובע אלא הוא נשבע מצמצו חייב שנאמר וכחש בעמיתו כל דהו: השביע עליהן ה' פעמים חוץ לב"ד ובאו לב"ד והורו פטורין. מנא לן ואמר אביי (שאם) שנאמר א[ם] לא יגיד ונשא עונו. אימיה נושא עון כופן מגיד א[ם] במקום שמתחייב הנשבע ממון ומקשי רב פפא אימא גס השבועה צעמה אם לא תהא בב"ד לא יהו חייבין. ודחי' לא מצית למימר הכי דתניא לאחת לחייבו על כל אחת ואחת והתנן השביע עליהן ה' פעמים בב"ד וכפרו אין חייבין אלא אחת כו' אלא לאו ש"מ שבתת הון לב"ד פריה בב"ד ש"מ: מתני' כפרו שניהן כאחד חייבין. פירוש אין חייבין שניהם אלא עד שיכפרו שניהם בבת אחת: והא אי אפשר לצמצם. אמר רב חסדא למצא מני ר' יוסי הגלילי דאמר אפשר לצמצם. דתנן בכבורות פרק ב' רחל שלא ביכרה וילדה שני זכרים ויצאו שני ראשים כאחת. ר' יוסי הגלילי אומר שניהן לכהן שנאמר הזכרים לה' וזכ"א אי אפשר לצמצם אלא אחד לו ואחד לכהן. ר' יוחנן אמר אפילו תימא רבנן הכא כמאי עסקינן כגון שכפרו בתוך כדי דיבור כדי שאילת שלום תלמיד לרב כל אחד ואחד בתוך כדי דיבור של חבריו: פייסא כפרו זה אחר זה הראשון חייב והשני פטור. מתני' דלא כר' אלעזר בר' שמעון דתניא ומשביע עד אחד פטור ור' אלעזר בר' שמעון מחייב לימא בהא קמיופלגי דמר סבר עד אחד כי אתא לשבועה הוא דקא אתא ומר סבר עד אחד כי אתא לממונא קא אתא ותיסברא האמר אביי הכל מודים בעד סוטה והכל מודים בעדי סוטה ומחולקת בעדי סוטה: כל שיש בה ויהכל מודים בעדי סוטה שפטור בעדי קינוי דהוה גורוס דגורוס ומחולקת

6 ז"ל טעא עון צומן שאינו מגיד במקום שאלו מגיד תמתיי המבע ממון.